



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/140/2002

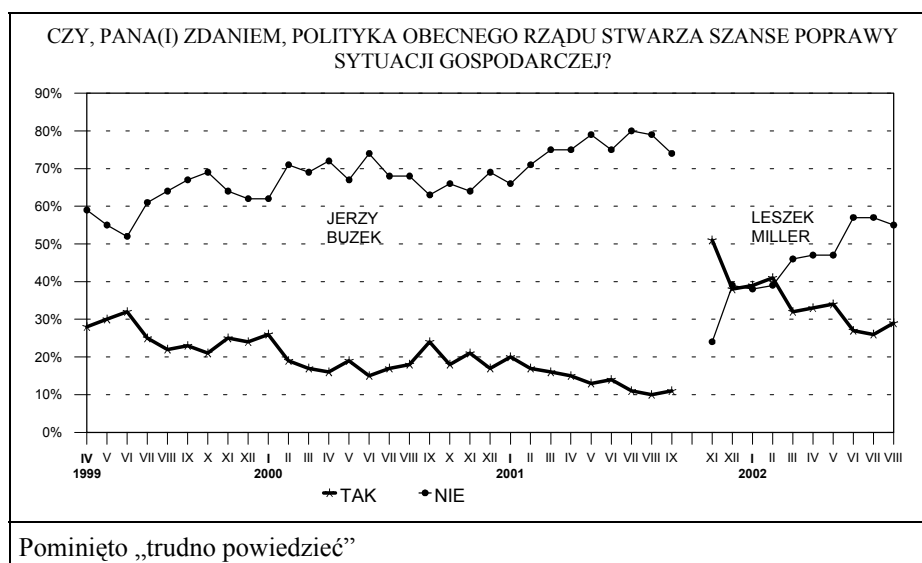
NOTOWANIA RZĄDU I PREMIERA LESZKA MILLERA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

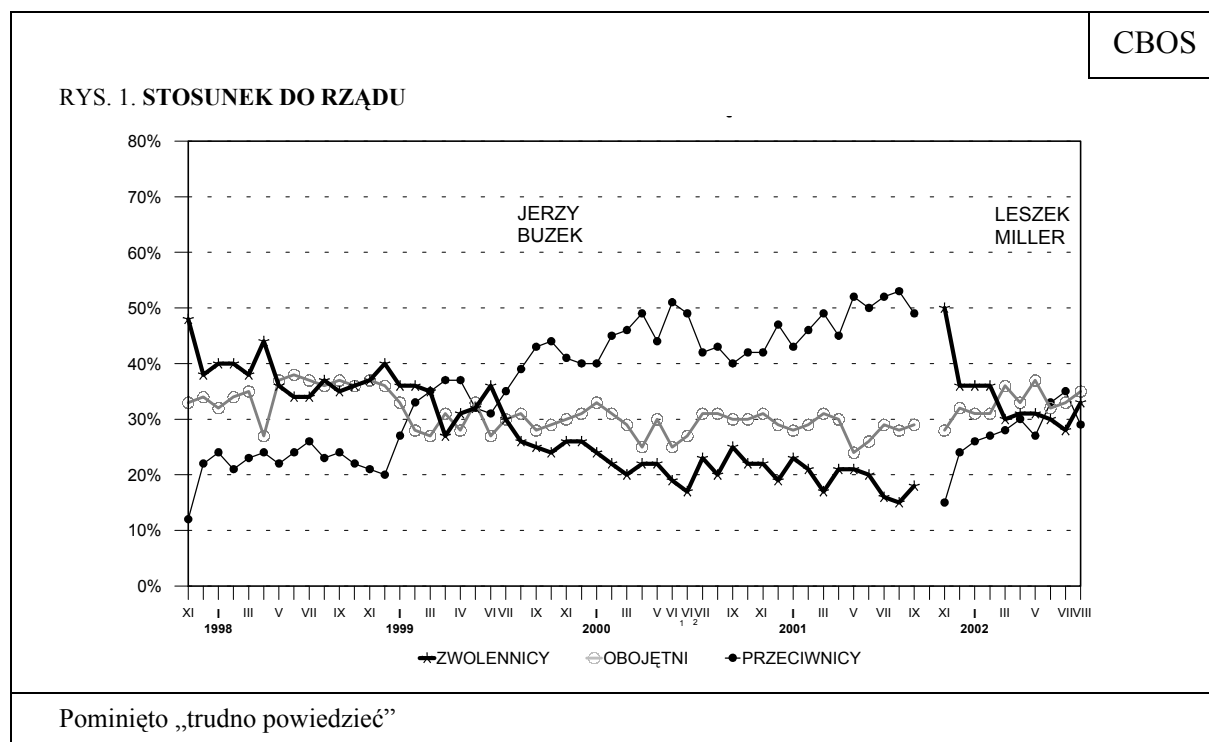
- W sierpniu stosunek do obecnego rządu nieco się poprawił. Obecnie ponownie jego zwolennicy (33%) przeważają, choć nieznacznie, nad przeciwnikami (29%). Jednak największa grupa badanych (35%) deklaruje obojętność wobec rządu.
- Nieco zmalał krytycyzm w opiniach o całokształcie działalności urzędującego gabinetu, nadal jednak oceny negatywne (53%) dwukrotnie przeważają nad pozytywnymi (26%).
- Mimo zmiany na stanowisku ministra finansów tylko znikomy odsetek badanych odzyskał wiarę w skuteczność polityki gospodarczej rządu. W dalszym ciągu ponad połowa badanych (55%) uważa, że polityka ta nie stwarza szansy poprawy sytuacji gospodarczej kraju.



- Szczególnie negatywnym stosunkiem do rządu wyróżniają się robotnicy wykwalifikowani.
- Nieznacznie wzrosła akceptacja Leszka Millera jako szefa rządu. Nadal jednak więcej badanych jest niezadowolonych z tego, że sprawuje on funkcję premiera (39%), niż wyraża zadowolenie (34%).

Dokonane przed miesiącem zmiany w składzie rządu nie miały, jak się wydaje, zbyt wielkiego wpływu na jego notowania w opinii publicznej¹. W sierpniu wraz z poprawą ogólnych nastrojów społecznych² wzrosło poparcie dla gabinetu Leszka Millera, są to jednak zmiany nieznaczne.

Po dwóch miesiącach dominacji przeciwników ekipy rządowej obecnie ponownie liczebną przewagą uzyskali jej zwolennicy. Jednak najliczniejsza grupa badanych deklaruje obojętny stosunek do rządu.



¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (147) przeprowadzono w dniach od 2 do 5 sierpnia 2002 roku na liczącej 967 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

² Por. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w sierpniu”, sierpień 2002.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2001				2002							
	w procentach											
Zwolennicy	15	18	50	36	36	36	30	31	31	30	28	33
Przeciwnicy	53	49	15	24	26	27	28	30	27	33	35	29
Obojętni	28	29	28	32	31	31	36	33	37	32	33	35
Trudno powiedzieć	4	4	7	8	7	6	7	7	5	6	5	4

* Do września 2001 roku wskazania dotyczą rządu Jerzego Buzka, a od listopada - rządu Leszka Millera

Zwolenników obecnego rządu można spotkać przede wszystkim wśród rolników, przeciwników zaś - w grupie robotników wykwalifikowanych (zob. tabele aneksowe). Obojętność w tej sprawie najczęściej deklarują ludzie młodzi (poniżej 35 roku życia), uczniowie i studenci, ale także badani z wykształceniem nie wyższym niż zasadnicze zawodowe, robotnicy niewykwalifikowani oraz osoby prowadzące samodzielną działalność gospodarczą.

Badani o poglądach lewicowych to w większości zwolennicy rządu Leszka Millera. Wśród osób identyfikujących się z prawicą przeważają przeciwnicy tego gabinetu, natomiast wśród deklarujących poglądy centrowe odsetki zwolenników i przeciwników są niemal takie same, a największą grupę stanowią obojętni.

Jest oczywiste, że rząd znajduje poparcie przede wszystkim wśród sympatyków ugrupowań tworzących koalicję rządową, jednak jest ono wyraźnie wyższe w elektoracie SLD niż PSL. Trzeba jednak zauważyć, że przed miesiącem różnica ta była znacznie większa. W stosunku do lipca wśród potencjalnych wyborców PSL wyraźnie przybyło zwolenników rządu.

W elektoratach partii opozycyjnych zwracają uwagę sympatycy LPR, wśród których jest tyle samo zwolenników rządu, co i przeciwników. Elektorat PiS wyróżnia się natomiast największą liczbą osób zaliczających się do przeciwników rządu.

Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	79	5	14	2
PSL	60	21	18	1
LPR	36	35	29	-
Samoobrona RP	29	38	33	-
PO RP	29	44	23	4
PiS	20	65	15	-
Niezdecydowani	35	28	30	7
Niezamierzający głosować	19	28	48	5

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych

Poparcie dla rządu wiąże się także z oceną kierunku rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Zwolennicy rządu są znacznie częściej dobrej myśli w tej sprawie niż przeciwnicy, jednak także wśród nich przeważają oceny negatywne.

Tabela 3

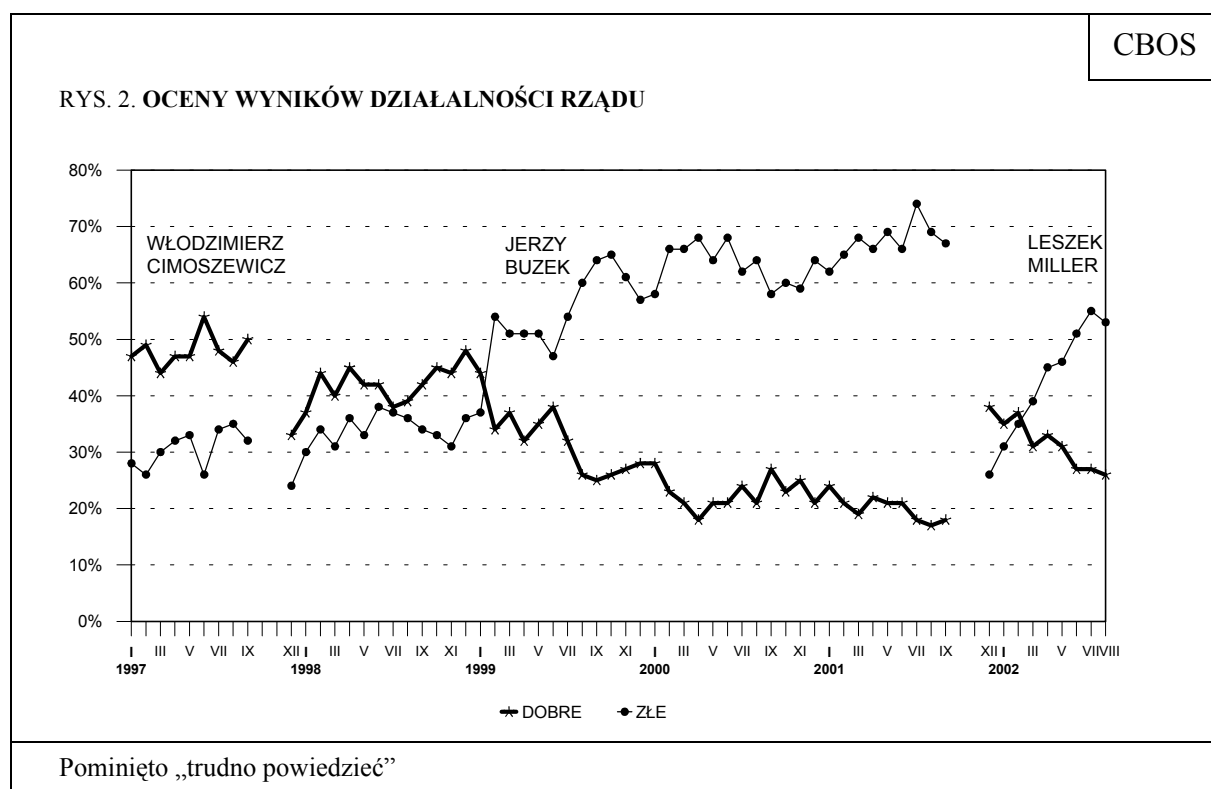
Stosunek do rządu	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju		
	dobry	zły	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	35	47	18
Przeciwnicy	10	78	12
Obojętni	14	70	16
Trudno powiedzieć	12	54	34

Poprawiły się, choć w bardzo niewielkim stopniu, oceny całokształtu działalności rządu. Zmniejszyła się nieco liczba opinii krytycznych, ale nie przybyło jednocześnie opinii pozytywnych, skutkiem czego nadal oceny negatywne dwukrotnie przeważają nad pozytywnymi.

Tabela 4

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	VIII	IX*	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2001			2002							
w procentach											
Dobrze	17	18	38	35	37	31	33	31	27	27	26
Źle	69	67	26	31	35	39	45	46	51	56	53
Trudno powiedzieć	14	15	36	34	27	30	23	23	22	17	21

* Do września 2001 roku pytanie dotyczyło rządu Jerzego Buzka



Najbardziej krytyczni wobec rządu są robotnicy wykwalifikowani i badani prowadzący samodzielną działalność gospodarczą. Trudno natomiast wskazać grupę wyróżniającą się ocenami pozytywnymi.

Dotychczasowe wyniki pracy rządu w większości dobrze ocenia jedynie elektorat SLD. Natomiast wśród potencjalnych wyborców drugiego koalicjanta - PSL - przeważają, choć nieznacznie, oceny negatywne. Elektoraty ugrupowań opozycyjnych: Samoobrony, PiS, LPR i PO, w większości negatywnie oceniają dotychczasową działalność rządu Leszka Millera, przy czym szczególnie silnym krytycyzmem wyróżniają się sympatycy PiS.

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	71	12	17
PSL	40	45	15
Samobrona RP	29	66	5
LPR	23	66	11
PO RP	20	66	14
PiS	12	84	4
Niezdecydowani	17	45	38
Niezamierzający głosować	17	58	25

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych

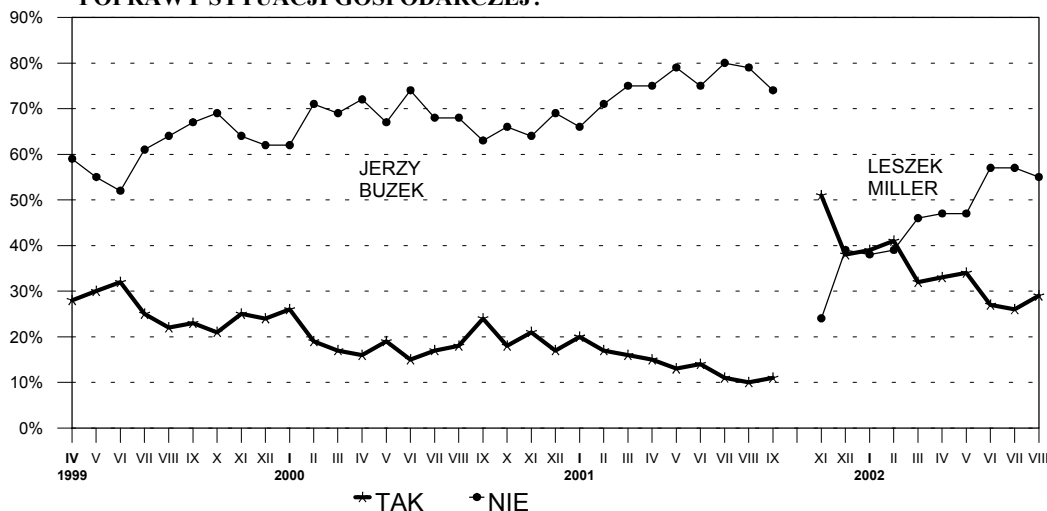
Mimo zmiany na stanowisku ministra finansów tylko niewielki odsetek badanych odzyskał wiarę w skuteczność polityki gospodarczej rządu. W porównaniu z sondażem lipcowym o 3 punkty procentowe wzrosła liczba osób wiążących z polityką obecnego gabinetu nadzieje na poprawę sytuacji gospodarczej kraju, natomiast liczba pesymistów w tym względzie zmniejszyła się tylko o 2 punkty.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2001				2002							
	w procentach											
Tak	10	11	51	38	39	41	32	33	34	27	26	29
Nie	79	74	24	39	38	39	46	47	47	57	57	55
Trudno powiedzieć	11	15	25	23	23	20	22	20	19	16	17	16

* Do września 2001 roku wskazania dotyczą rządu Jerzego Buzka, a od listopada - rządu Leszka Millera

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLITYKA OBECNEGO RZĄDU STWARZA SZANSE POPRAWY SYTUACJI GOSPODARCZEJ?



Pominięto „trudno powiedzieć”

Jednak nawet wśród tych respondentów, którzy w polityce obecnego rządu dostrzegają szansę poprawy sytuacji gospodarczej, tylko niespełna jedna trzecia jest zdania, że nastąpi to w ciągu najbliższego roku, a co dziewięć dziesiątych przewiduje, że w tym czasie stan gospodarki się pogorszy.

Tabela 7

Czy polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?	Czy w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza			
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	29	51	11	9
Nie	9	48	37	6
Trudno powiedzieć	7	54	19	20

Pozytywne opinie o polityce gospodarczej rządu przeważają, choć bardzo nieznacznie, wśród kadry kierowniczej i inteligencji. Natomiast najbardziej krytyczni są w tym względzie robotnicy wykwalifikowani i badani prowadzący samodzielną działalność gospodarczą.

Ocena polityki gospodarczej rządu jest także dość wyraźnie uzależniona od zadowolenia respondentów z własnej sytuacji materialnej. Im jest ono większe, tym częściej mają nadzieję, że działania obecnego gabinetu doprowadzą do poprawy sytuacji gospodarczej.

Niemniej jednak nawet wśród tych, którzy oceniają swoje warunki materialne jako dobre, przeważa pesymizm w tym względzie. Natomiast wśród badanych o najwyższym poziomie dochodów na osobę w rodzinie przewidywania co do wyników polityki gospodarczej rządu są podzielone z minimalną przewagą optymizmu.

Nieznacznie poprawił się stosunek do premiera Leszka Millera. Nadal jednak niezadowoleni z tego, że sprawuje on ten urząd, przeważają nad zadowolonymi.

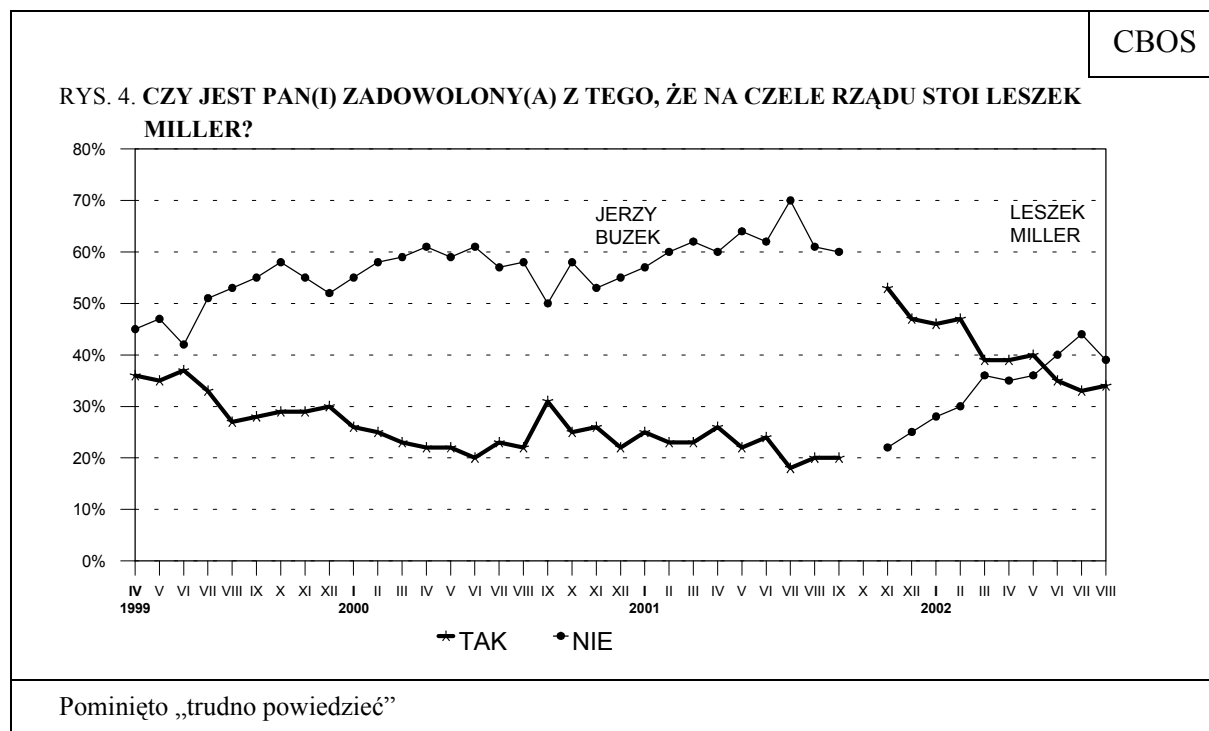


Tabela 8

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2001				2002							
w procentach												
Tak	20	20	53	47	46	47	39	39	40	35	33	34
Nie	61	60	22	25	28	30	36	35	36	40	44	39
Trudno powiedzieć	19	20	25	28	26	23	25	26	24	25	23	27

* Do września 2001 roku pytanie dotyczyło Jerzego Buzka

Akceptacja premiera przeważa wśród rencistów, emerytów i pracowników fizyczno-umysłowych, natomiast dezaprobatą jest największa wśród kadry kierowniczej i inteligencji.

Zwolennicy SLD w znakomitej większości są zadowoleni z osoby premiera. W elektoracie koalicjanta - PSL - również przeważa zadowolenie, choć już nie tak wyraźnie.

Tabela 9

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	79	7	14
PSL	53	34	13
Samoobrona RP	37	44	19
LPR	31	49	20
PiS	24	59	17
PO RP	17	67	16
Niezdecydowani	21	35	44
Niezamierzający głosować	27	40	33

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych

Jeśli chodzi o elektoraty partii opozycyjnych, to daje się zauważyć bardziej przychylny stosunek do premiera wśród zwolenników Samoobrony i LPR niż wśród zamierzających głosować na PO i PiS.

★

★

★

Po dwóch miesiącach spadku notowań rządu sierpień przyniósł niewielką ich poprawę. Jednak zarówno ogólny wskaźnik poparcia, jak i poszczególne oceny nadal pozostają na niższym poziomie niż pod koniec pierwszego kwartału.

Warto zwrócić uwagę, że we wszystkich badanych wskaźnikach notowania rządu są konsekwentnie najgorsze wśród robotników wykwalifikowanych.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	29	35	4	967
Płeć					
Mężczyźni	39	31	28	3	462
Kobiety	27	27	41	5	505
Wiek					
18-24 lat	28	22	46	4	149
25-34	22	27	47	5	174
35-44	36	28	35	1	166
45-54	39	35	22	4	216
55-64	37	27	33	4	107
65 lat i więcej	34	30	30	5	155
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	24	39	5	355
Miasto do 20 tys.	35	39	23	2	119
20-100 tys.	29	28	41	2	195
101-500 tys.	34	32	30	4	187
501 tys. i więcej mieszk.	36	28	32	4	111
Wykształcenie					
Podstawowe	27	26	40	7	243
Zasadnicze zawodowe	30	26	39	4	266
Średnie	38	30	30	2	360
Wyższe	34	36	27	2	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	36	26	0	53
Prac. umysł. niż. szczebla	36	30	34	0	84
Pracownicy fiz.- umysł.	30	30	32	9	79
Robotnicy wykwalifikowani	30	40	29	1	82
Robotnicy niewykwalifik.	22	19	50	9	50
Rolnicy	51	28	20	1	56
Pracujący na własny rach.	21	29	46	4	43
Bierni zawodowo					
Renciści	36	26	31	8	106
Emeryci	35	32	29	4	171
Uczniowie i studenci	28	25	47	0	56
Bezrobotni	30	25	43	3	134
Gospodynie domowe i inni	28	20	45	6	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	33	35	0	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	28	35	30	7	74
sekt. pryw. poza rolnict.	28	32	36	5	176
prywatnym gosp. rolnym	47	27	24	3	65
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	30	22	46	2	104
300-399	25	28	40	6	68
400-599	30	31	33	6	169
600-800	33	30	34	4	154
Powyżej 800 zł	43	35	20	1	135
Ocena własnych war. mater.					
Złe	29	34	31	6	309
Średnie	32	27	38	3	448
Dobre	39	25	32	4	210
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	24	40	4	51
Raz w tygodniu	30	31	35	4	517
1-2 razy w miesiącu	36	27	35	3	122
Kilka razy w roku	33	27	38	2	178
W ogóle nie uczestniczy	39	25	30	6	96
Poglądy polityczne					
Lewica	62	14	21	4	244
Centrum	29	30	37	4	247
Prawica	26	49	24	1	191
Trudno powiedzieć	15	27	52	6	285

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	53	20	967
Płeć				
Mężczyźni	29	58	13	462
Kobiety	24	49	27	505
Wiek				
18-24 lat	23	48	30	149
25-34	23	61	15	174
35-44	27	58	15	166
45-54	27	54	19	216
55-64	31	49	19	107
65 lat i więcej	28	46	26	155
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	48	26	355
Miasto do 20 tys.	28	62	10	119
20-100 tys.	25	57	18	195
101-500 tys.	26	52	22	187
501 tys. i więcej mieszk.	28	57	16	111
Wykształcenie				
Podstawowe	25	49	26	243
Zasadnicze zawodowe	28	50	21	266
Średnie	24	58	18	360
Wyższe	33	54	13	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	57	16	53
Prac. umysł. niż. szczebla	33	56	11	84
Pracownicy fiz.- umysł.	35	50	15	79
Robotnicy wykwalifikowani	16	69	15	82
Robotnicy niewykwalifik.	24	51	25	50
Rolnicy	33	60	7	56
Pracujący na własny rach.	18	66	17	43
Bierni zawodowo				
Renciści	25	53	23	106
Emeryci	27	48	25	171
Uczniowie i studenci	26	56	19	56
Bezrobotni	24	46	30	134
Gospodynie domowe i inni	28	43	29	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	28	58	14	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	25	57	18	74
sekt. pryw. poza rolnict.	24	61	14	176
prywatnym gosp. rolnym	35	56	9	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	16	59	25	104
300-399	22	59	19	68
400-599	25	53	22	169
600-800	31	52	18	154
Powyżej 800 zł	37	52	11	135
Ocena własnych war. mater.				
Źle	22	57	20	309
Średnie	26	52	22	448
Dobre	32	51	18	210
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	48	19	51
Raz w tygodniu	25	55	21	517
1-2 razy w miesiącu	28	53	19	122
Kilka razy w roku	27	54	20	178
W ogóle nie uczestniczy	31	45	25	96
Poglądy polityczne				
Lewica	47	40	13	244
Centrum	27	55	18	247
Prawica	18	72	11	191
Trudno powiedzieć	14	50	36	285

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	55	16	967
Płeć				
Mężczyźni	34	57	9	462
Kobiety	25	52	23	505
Wiek				
18-24 lat	29	56	15	149
25-34	24	62	14	174
35-44	30	56	14	166
45-54	27	57	16	216
55-64	32	54	14	107
65 lat i więcej	35	42	23	155
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	53	20	355
Miasto do 20 tys.	29	60	11	119
20-100 tys.	28	58	14	195
101-500 tys.	29	53	17	187
501 tys. i więcej mieszk.	38	51	11	111
Wykształcenie				
Podstawowe	28	49	23	243
Zasadnicze zawodowe	25	58	16	266
Średnie	31	57	12	360
Wyższe	36	52	12	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	47	44	9	53
Prac. umysł. niż. szczebla	33	55	11	84
Pracownicy fiz.- umysł.	34	51	15	79
Robotnicy wykwalifikowani	23	72	6	82
Robotnicy niewykwalifik.	28	55	17	50
Rolnicy	32	56	12	56
Pracujący na własny rach.	27	66	7	43
Bierni zawodowo				
Renciści	29	51	20	106
Emeryci	31	49	20	171
Uczniowie i studenci	23	63	14	56
Bezrobotni	22	55	23	134
Gospodynie domowe i inni	27	52	21	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	32	57	11	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	63	11	74
sekt. pryw. poza rolnict.	32	58	10	176
prywatnym gosp. rolnym	31	54	15	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	15	68	16	104
300-399	22	60	19	68
400-599	25	58	17	169
600-800	32	51	17	154
Powyżej 800 zł	46	44	10	135
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	62	15	309
Średnie	30	53	17	448
Dobre	37	48	15	210
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	56	17	51
Raz w tygodniu	25	58	17	517
1-2 razy w miesiącu	34	50	16	122
Kilka razy w roku	34	53	12	178
W ogóle nie uczestniczy	35	44	20	96
Poglądy polityczne				
Lewica	51	36	13	244
Centrum	28	60	12	247
Prawica	24	68	8	191
Trudno powiedzieć	15	57	28	285

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	39	27	967
Płeć				
Mężczyźni	39	37	23	462
Kobiety	30	40	31	505
Wiek				
18-24 lat	33	40	27	149
25-34	24	44	32	174
35-44	34	35	30	166
45-54	36	41	23	216
55-64	38	37	24	107
65 lat i więcej	42	32	26	155
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	35	30	355
Miasto do 20 tys.	37	40	23	119
20-100 tys.	30	40	31	195
101-500 tys.	34	40	26	187
501 tys. i więcej mieszk.	35	46	19	111
Wykształcenie				
Podstawowe	35	32	34	243
Zasadnicze zawodowe	33	39	29	266
Średnie	35	41	24	360
Wyższe	34	46	20	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	50	20	53
Prac. umysł. niż. szczebla	38	44	18	84
Pracownicy fiz.- umysł.	41	35	24	79
Robotnicy wykwalifikowani	19	40	41	82
Robotnicy niewykwalifik.	22	36	42	50
Rolnicy	43	44	13	56
Pracujący na własny rach.	24	41	35	43
Bierni zawodowo				
Renciści	39	31	30	106
Emeryci	41	35	24	171
Uczniowie i studenci	41	45	14	56
Bezrobotni	33	38	29	134
Gospodynie domowe i inni	22	37	41	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	32	45	23	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	36	42	74
sekt. pryw. poza rolnict.	31	41	28	176
prywatnym gosp. rolnym	40	43	17	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	29	39	32	104
300-399	31	49	20	68
400-599	28	35	37	169
600-800	41	36	22	154
Powyżej 800 zł	42	44	14	135
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	42	28	309
Średnie	35	36	29	448
Dobre	38	40	21	209
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	38	26	50
Raz w tygodniu	31	40	29	517
1-2 razy w miesiącu	42	38	20	122
Kilka razy w roku	34	42	24	178
W ogóle nie uczestniczy	42	26	32	96
Poglądy polityczne				
Lewica	60	24	16	244
Centrum	33	41	26	247
Prawica	24	59	17	190
Trudno powiedzieć	20	36	44	285